

Nr 20

Utlåtande i anledning av väckta motioner om höjning av inkomstgränsen för arbetsgivaravgift inom ATP.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 87 i första kammaren av herr Nilsson, Ferdinand, och fru Olsson samt nr 106 i andra kammaren av herrar Antonsson och Wahrendorff.

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära förslag om sådan ändring av 19 kap. 1 § fjärde stycket lagen om allmän försäkring »att den gräns för inkomst av tillfälligt arbete hos en arbetsgivare, under vilken arbetsgivaravgift inte utgår, från nu 300 kronor per år något höjes, förslagsvis till 1 000 kronor».

Beträffande de skäl motionärerna åberopat till stöd för sin hemställan får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen I:87.

Gällande rätt

Rätt till tilläggspension grundas på inkomst av förvärvsarbete. Pensionsgrundande inkomst beräknas på grundval av inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete under året. Jämlikt 11 kap. 2 § lagen om allmän försäkring avses med inkomst av anställning lön i penningar eller naturaförmåner, varvid till sådan inkomst icke hänföres från en och samme arbetsgivare åtnjuten lön, som under ett år ej uppgått till 300 kronor. Vid beräkning av arbetsgivaravgift skall enligt 19 kap. 1 § fjärde stycket ovan nämnda lag icke tagas hänsyn till arbetstagare, vars lön under beräkningsåret ej uppgått till 300 kronor.

Historik

Reglerna om att inkomst understigande 300 kronor ej är pensionsgrundande ingick ursprungligen i 5 och 33 §§ lagen om försäkring för allmän tilläggspension, som trädde i kraft den 1 januari 1960. De överfördes med oförändrad innebörd till lagen om allmän försäkring, som trädde i kraft tre år senare. I *proposition nr 100 år 1959* med förslag till lag om försäkring för allmän tilläggspension m. m. yttrade föredragande departementschefen:

Från principen om att inkomst, som åtnjutes av arbetstagare i civilrättslig mening, skall vara pensionsgrundande som inkomst av anställning bör av praktiska skäl undantag göras i fråga om vissa *smärre anställningsinkomster*. Det kan nämligen många gånger vara vanskligt — inte minst för allmänheten — att bedöma huruvida en person, som tillfälligtvis utför ett mera kortvarigt arbete, är att anse som anställd hos den, för vars räkning arbetet utföres. Här må blott erinras om tillfälligt anlita hushållshjälp samt hantverkare, som utför smärre målnings-, snickeri- eller reparationsarbeten. Hittillsvarande erfarenheter av tillämpningen av det civilrättsliga arbetstagarbegreppet, särskilt från yrkesskadeförsäkringen, visar att det i dylika fall ofta kan erfordras en omfattande utredning i olika hänseenden för att avgöra om den som utför arbetet är att anse som arbetstagare eller ej. Genom att betrakta en försäkrads lön från en arbetsgivare såsom inkomst av anställning endast om lönen under ett kalenderår uppgått till ett visst minimibelopp, kan man i många fall undvika de nämnda svårigheterna. Man vinner genom en sådan gränsdragning också den fördelen att de, som anlitar avlönad arbetskraft i mycket ringa omfattning, inte behöver erlägga avgifter till försäkringen. Eftersom avgifterna i dylika fall blir förhållandevis små, kan kostnaderna för deras debitering och uppbörd ställa sig opropor­tionerligt höga. Mot bakgrunden härav har i sista punkten av första stycket föreskrivits att, om ersättningen till den försäkrade från en och samma arbetsgivare under ett kalenderår inte uppgår till 300 kr., så skall ersättningen inte räknas som inkomst av anställning.

I samband med behandling av propositionen hade *särskilda utskottet* att pröva en motion med yrkande om slopande av trehundrakronorsregeln, då den missgynnade löntagare som för sin försörjning tog arbete hos flera arbetsgivare. Särskilda utskottet avstyrkte i sitt av riksdagen i denna del godkända utlåtande motionen. Utskottet framhöll att ställningstagande till problemet krävde erfarenhet av systemets tillämpning.

Utskottet

Enligt lagen om allmän försäkring skall därest en anställd av samme arbetsgivare erhåller lön understigande 300 kronor per år detta belopp ej vara pensionsgrundande. I konsekvens härmed skall arbetsgivaren ej heller erlägga avgift för beloppet.

Förevarande motioner syftar till att beloppet 300 kronor skall höjas till förslagsvis 1 000 kronor. I motionerna framhålles, att sedan trehundrakronorsregeln infördes har arbetskostnaden för exempelvis hemhjälp och för utförande av småreparationer stigit väsentligt samt att arbetsgivaravgifter för dylika mindre arbeten vållar onödigt besvär.

Sedan lagen om försäkring till allmän tilläggspension, vari trehundrakronorsregeln ingick, trädde i kraft den 1 januari 1960 har prisnivån i samhället stigit. Som en följd härav har basbeloppet från den 1 januari 1960 till den 1 januari 1964 höjts från 4 200 kronor till 4 800 kronor. Även om det vid ändringar i prisnivån kan vara berättigat att justera trehundrakronors-

regeln, är det med hänsyn till storleken av de ändringar som skett sedan januari 1960 och till den korta tid regeln varit i kraft inte för närvarande påkallat att höja beloppet. Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motioner, I:87 och II:106, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 mars 1964.

På andra lagutskottets vägnar:

JOHN R. ANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Axel Svensson, fru Carlqvist, fru Hamrin-Thorell, herrar Lars Larsson, Eric Carlsson, fru Nilsson, herrar Nyman och Per Petersson*;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Bengtsson i Varberg, Johansson i Södertälje*, Wiklund, fru Gunne, fru Eriksson i Ängelholm, herrar Svensson i Kungälv* och Gomér.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Eric Carlsson*, *Per Petersson*, fru *Gunne* och herr *Gomér*, vilka ansett

a) att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar på s. 2 med orden »Sedan lagen om» och slutar med orden »att höja beloppet» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Sedan lagen om försäkring till allmän tilläggspension, vari trehundrakronorsregeln ingick, antogs vid 1959 års riksdag har prisnivån i samhället stigit. Som en följd härav har basbeloppet, som ursprungligen fastställdes till 4 000 kronor, stigit till 4 800 kronor per den 1 januari 1964. Detta förhållande ådagalägger att en höjning av den gällande trehundrakronorsgränsen är motiverad på grund av penningvärdesförsämring. Härjämte får det antagas att det i de berörda fallen inträffat reala inkomstökningar i likhet med vad som skett på andra områden. En följd av den ekonomiska utvecklingen är således att de administrativa besvär m. m., som man velat undvika genom trehundrakronorsregeln, ökat i omfattning. Även om en justering är motiverad kan utskottet dock för närvarande inte förorda en så omfattande höjning som förslagsvis nämnts i motionen. En höjning till 500

kronor är enligt utskottets mening en lämplig avvägning i nuvarande läge.»

b) att utskottet bort hemställa,

»A. att riksdagen, i anledning av förevarande motioner, I:87 och II:106, i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till sådana ändringar i lagen om allmän försäkring att dels vid bestämmande av inkomst av anställning enligt 11 kap. 2 § icke skall medtagas sådan från en och samme arbetsgivare åtnjuten lön, som under ett år ej uppgått till femhundra kronor, dels vid beräkning av avgift enligt 19 kap. 1 § hänsyn icke skall tagas till arbetstagare, vars lön under året ej uppgått till femhundra kronor; samt

B. att motionerna, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet under A. hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»